

Länstyrelserna

Åtgärder mot penningtvätt
och finansiering av terrorism

Vad är penningtvätt och finansiering av terrorism?

Penningtvätt är när man försöker få pengar som kommer från brottslig verksamhet att omvandlas till tillgångar som kan redovisas öppet. Det kan röra sig om pengar från exempelvis narkotikabrott, trafficking, människosmuggling, skattebrott, bedrägerier och rån.

Terrorismfinansiering innebär att ekonomiskt stödja terrorism. Det handlar inte bara om att lämna direkta bidrag till terrorism, utan även om att samla in, tillhandahålla och ta emot pengar och tillgångar som ska finansiera terrorism.

Penningtvättslagen och länsstyrelsernas tillsyn

För att förhindra penningtvätt har många länder infört regler om åtgärder mot penningtvätt. Den svenska lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) från 2009 grundar sig på EU:s tredje penningtvättsdirektiv som kom till 2005. Direktivet innebär att företag inom EU är skyldiga att vidta åtgärder för att förhindra att den egna verksamheten utnyttjas för penningtvätt.

Enligt penningtvättslagen utövar länsstyrelserna tillsyn över bland annat:

- redovisningskonsulter,
- skatterådgivare,
- vissa oberoende jurister,
- bolagsmäklare,
- verksamhetsutövare som säljer varor mot kontant betalning överstigande 15 000 euro.

1 kap 2 §
penningtvättslagen
(2009:62),
16 §
penningtvätts-
förordningen
(2009:92)

Kontant betalning innebär endast betalning i form av fysiska pengar som mynt och sedlar.

Tre länsstyrelser sköter tillsynen

Tre av landets länsstyrelser har uppgiften att arbeta med tillsynsuppdraget:

16 §
penningtvätts-
förordningen
(2009:92)

Länsstyrelsen i Skåne län ansvarar för Blekinge län, Jönköpings län, Kalmar län, Kronobergs län, Skåne län och Östergötlands län.

Länsstyrelsen i Stockholms län ansvarar för Gotlands län, Jämtlands län, Norrbottens län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Västerbottens län, Västernorrlands län och Västmanlands län. Stockholm har dessutom ansvar över filialer till utländska företag som har en verksamhet i Sverige som ingår under länsstyrelsernas tillsyn.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ansvarar för Dalarnas län, Gävleborgs län, Hallands län, Värmlands län, Västra Götalands län och Örebro län.

Utöver de företag som berörs av länsstyrelsernas tillsyn omfattas även andra finansiella och icke finansiella aktörer av penningtvättslagen, till exempel banker, revisorer, advokater, fastighetsmäklare och kasinon. Tillsynen över dessa företag utövas av Finansinspektionen, Revisorsnämnden, Advokatsamfundet, Fastighetsmäklarnämnden respektive Lotteriinspektionen.

Riskbedömning

2 kap 1 §
penningtvättslagen
(2009:62)

Enligt penningtvättslagen ska ett företag ha god kunskap om sina kunder, så kallad kundkänedom. Vad företaget behöver göra för att lära känna sin kund styrs av hur stor risken är att företaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Företaget måste därför göra en bedömning av risken för att verksamheten utnyttjas för dessa ändamål.

Kontroll av kundens identitet

I penningtvättssammanhang talas om grundläggande åtgärder och skärpta åtgärder för att uppnå kundkänedom. Ju högre risken är att företagets verksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, desto mer omfattande åtgärder måste företaget vidta.

2 kap 3 §
penningtvättslagen
(2009:62)

Grundläggande åtgärder innebär att identifiera kunden genom att till exempel kontrollera identitetshandling eller registerutdrag. Om det kan antas att kunden inte handlar för egen räkning ska företaget, på lämpligt sätt, skaffa sig kännedom om identiteten hos den för vars räkning kunden handlar. Man talar då om kontroll av den verkliga huvudmannens identitet.

Ett företag ska dessutom inhämta information om hur det egna företagets produkter och tjänster ska användas av kunden, och vad kundens affärsverksamhet går ut på.

I följande fall ska företag som står under länsstyrelsernas tillsyn vidta grundläggande åtgärder för att uppnå kundkännedom:

2 kap 2 §
penningtvättslagen
(2009:62)

1. **Vid enstaka transaktioner som motsvarar 15 000 euro eller mer.**
2. **Vid transaktioner som understiger 15 000 euro men som kan antas ha samband med en eller flera andra transaktioner, och dessa tillsammans uppgår till 15 000 euro.**
3. **Vid etablering av en affärsförbindelse.** Till skillnad från en enstaka transaktion förutsätts en affärsförbindelse ha viss varaktighet. När affärsförbindelsen anses vara etablerad varierar beroende på vilken produkt eller tjänst den avser. I typfallet anses en affärsförbindelse vara etablerad när företaget och kunden har kommit överens om att utföra en transaktion eller liknande.
4. **Vid osäkerhet om tidigare mottagna uppgifter om kundens identitet är tillräckliga eller tillförlitliga.** Företaget måste utifrån riskbedömningen avgöra om de tidigare inhämtade uppgifterna om kundens identitet är tillräckliga samt om företaget kan förlita sig på dessa uppgifter.

Om det finns misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism ska företaget alltid vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom, oavsett om någon av situationerna 1 - 4 föreligger.

2 kap 6 §
penningtvättslagen
(2009:62)

Skärpta åtgärder ska vidtas om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms vara hög. Då kan företaget behöva hämta in ytterligare handlingar, uppgifter och information, och vidta åtgärder för att kontrollera eller bekräfta handlingarnas innehåll eller äkthet. Risken för penningtvätt och finansiering av terrorism ska förutsättas vara hög om kunden sköter kontakten med företaget på distans, eller om kunden är en person i en politiskt utsatt ställning som bor utomlands.

När får företaget inte ingå avtal med kunden?

2 kap 11 §
penningtvättslagen
(2009:62)

Om ett företag inte lyckas uppnå kundkännedom får en affärsförbindelse inte etableras eller en transaktion inte utföras med kunden. Om företaget redan har etablerat en affärsförbindelse ska denna avslutas.

Gransknings- och uppgiftsskyldighet

3 kap 1 §
penningtvättslagen
(2009:62)

Företag måste granska sina transaktioner för att kunna upptäcka misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism. Uppgifter om misstänkta transaktioner ska lämnas till Finanspolisen. För mer information om hur dessa uppgifter ska lämnas, kontakta Finanspolisen, telefon 08 - 401 38 00.

Utbildning och skydd av anställda

Ett företag måste utbilda sina anställda i frågor som rör penningtvätt och finansiering av terrorism. Utbildningsprogrammet ska vara anpassat till företagets storlek och verksamhet. Företaget ska också informera de anställda om vilka åtgärder som har vidtagits och som ska vidtas för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

5 kap 1 och 2 §§
penningtvättslagen
(2009:62)

Anställda som granskar eller rapporterar misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism kan riskera att utsättas för hot eller andra fientliga åtgärder. Ett företag ska identifiera och analysera de hot som kan komma att riktas mot anställda.

Anmälan till Bolagsverkets register

Företag som omfattas av länsstyrelsernas tillsyn ska anmäla sig till penningtvättsregistret som förs av Bolagsverket. Mer information finns på Bolagsverkets webbplats www.bolagsverket.se

6 kap 3 §
penningtvättslagen
(2009:62)

Sanktioner

Om ett företag inte följer penningtvättslagen kan företagaren dels dömas till böter, dels drabbas av sanktioner från länsstyrelserna.

6 och 7 kap
penningtvättslagen
(2009:62)

Mer information

Mer information om länsstyrelsernas penningtvättstillsyn finns på länsstyrelsernas gemensamma webbplats, www.lansstyrelsen.se

I respektive länsstyrelses författningssamling återfinns Länsstyrelsen i Skåne, Stockholm och Västra Götalands läns allmänna föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

För närmare upplysningar är du välkommen att kontakta **Länsstyrelsen i Skåne län**
skane@lansstyrelsen.se • 040- 25 20 00

Länsstyrelsen i Stockholms län
rattsavdelningen.stockholm@lansstyrelsen.se • 08- 785 40 00

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
ratts.vastragotland@lansstyrelsen.se • 031- 60 50 00

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se